

Startnotitie Uitvoeringsagenda Onderwijs-Jeugdhulp

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Leeswijzer	5
Visie (maatschappelijke opgaven)	6
Vijf speerpunten	6
Normaliseren en zelfstandigheid (vanaf het voortgezet onderwijs)	7
Aansluiten en integrale aanpak (vanuit verschillende domeinen inclusief ouderbetrokkenheid en veiligheid)	7
Gelijke kansen, talentontwikkeling en onderwijs voor ieder kind	8
Inclusie	8
Eenzelfde kwaliteit in de regio	8
Landelijke ontwikkelingen	9
Huidige situatie regio's	11
Analyse	12
Uitvoeringsagenda	14
Monitoring	15
Scenario's	15
Scenario 1	16
Scenario 2	16
Bronnen	17
Bijlage I	18
Bijlage II	19
Bijlage III	22

Inleiding

De gemeenten Beverwijk, Heemskerk, Velsen, Castricum en Uitgeest en de Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs IJmond en VOMK¹ voeren al geruime tijd gesprekken over de verbinding tussen de domeinen onderwijs en jeugdhulp. De gemeenten Castricum en Uitgeest vallen onder de jeugdhulpregio Noord Kennemerland en participeren ook in het OOGO NK.

In 2017 zijn in het OOGO een missie, visie en uitgangspunten vastgesteld. De missie luidde: Elk kind heeft recht op onderwijs, waarbij het uitgangspunt is dat het kind het meest optimale zorg-en onderwijsaanbod krijgt dat voor dat kind mogelijk of noodzakelijk is. Meer informatie over de visie en uitgangspunten vindt u in bijlage 1. Deze missie en visie is nog steeds actueel en ook voor deze startnotitie het uitgangspunt.

Het onderwijs en jeugdhulp zijn in sterke mate afhankelijk van elkaar om 'hun domein' tot volle wasdom te laten komen. Het laatste jaar zijn daar mooie stappen in gemaakt, zo weten de verschillende partners elkaar beter te vinden, maar het zit nog niet in de haarvaten van de professionals. Naast de beleidsmedewerkers onderwijs, zijn nu ook de beleidsmedewerkers jeugd aangesloten in de regiegroep Passend Onderwijs met de samenwerkingsverbanden primair en voortgezet onderwijs. Er zijn stappen gezet, maar:

- er zijn nog hiaten in de hulp-en ondersteuningsaanbod en onduidelijkheden over de financiering daarvan. In het bijzonder bij jeugdigen naar de overgang naar volwassenheid en dus ook meestal de overgang naar Wmo en ook in het bijzonder de financiering van individuele en groepsarrangementen;
- de vraag naar jeugdhulp en de vraag naar maatwerk in de vorm van onderwijszorgarrangementen en ondersteuning vanuit het HITT in het kader van thuiszittersaanpak, neemt toe;
- de expertise van de jeugdhulpprofessionals (CJG en schoolmaatschappelijk werk) kan nog beter aansluiten op de ondersteuningsbehoefte van de scholen;
- wachtlijsten, personeelstekort en werkdruk bij jeugdhulpaanbieders en in het bijzonder Veilig Thuis;
- er zijn nog hiaten in aansluiting van onderwijs op participatiekansen/aanbod arbeidsmarkt;
- samenhang en integratie van ondersteuningsplannen en beleidsplannen kan beter.²

¹ Het samenwerkingsverband primair onderwijs heeft scholen in de gemeenten Beverwijk, Castricum, Heemskerk, Uitgeest en Velsen. Het samenwerkingsverband voor het voortgezet onderwijs heeft voornamelijk leerlingen in Beverwijk, Castricum, Heemskerk en Uitgeest.

² Dit zijn de belangrijkste knelpunten uit het Memo bij de uitvoeringsagenda passend onderwijs en deze opsomming is dus niet volledig. Een volledig overzicht leest u in de memo bij de uitvoeringsagenda passend onderwijs.

Relatie met verwerving specialistische jeugdhulp

De gemeenten in de regio's IJmond en Zuid Kennemerland bereiden momenteel een verwerving van specialistische jeugdhulp voor, waarvan de overeenkomsten 1 januari 2022 in zouden moeten gaan. In de regio Alkmaar, waartoe de gemeenten Castricum en Uitgeest behoren, worden in 2021 de inkooptrajecten, inclusief verwervingstrajecten voor de specialistische jeugdhulp gestart, waarvan langer durende contracten in zouden moeten gaan vanaf 2023. Voor de gemeenten Beverwijk, Heemskerk, Velsen en de samenwerkingsverbanden PO IJmond en VOMK vormt dit een goede aanleiding om de visie en uitgangspunten tegen het licht te houden, en een agenda te maken voor een betere verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp. In deze agenda komen de ondersteuningsplannen van het onderwijs en de beleidsplannen jeugd van de gemeenten samen. De inhoud van deze startnotitie en de uitvoeringsagenda die daaruit volgt, houden zoveel als mogelijk rekening met het verwervingstraject jeugdhulp. De visie en speerpunten kennen overeenkomsten met en nuanceverschillen ten opzichte van het verwervingstraject, omdat het verwervingstraject wordt doorlopen met méér partners dan onderwijs en de gemeenten.

Van startnotitie naar uitvoeringsagenda

Deze startnotitie leidt tot een uitvoeringsagenda voor kinderen en jongeren tot 18 jaar.³ De samenleving, het onderwijs en gemeenten zijn continue in beweging en daardoor is de uitvoeringsagenda ook in beweging en een dynamisch document. We starten bij het Primair Onderwijs en Voortgezet Onderwijs en bouwen de uitvoeringsagenda verder uit naar voorschoolse voorzieningen, dagbesteding, MBO en arbeidstoeleiding.

De uitvoeringsagenda geldt voor een periode van drie jaar, van 2021 tot en met 2023. Een periode van drie jaar geeft enerzijds de ruimte om de uitvoeringsagenda zorgvuldig te implementeren en maakt het anderzijds mogelijk om de stip aan de horizon concreet genoeg uit te werken en te bepalen wat we gezamenlijk willen bereiken. Dat betekent dat de uitvoeringsagenda binnen de periode van het Ondersteuningsplan Samenwerkingsverband Passend Onderwijs IJmond (SWV PO IJmond) valt; de periode van het Ondersteuningsplan IJmond loopt tot en met 1 augustus 2024. Het Ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband VOMK omvat de periode augustus 2021 tot en met augustus 2025.

Voor een aantal zaken is het nu nog te vroeg voor gezamenlijke concrete afspraken op het niveau van de gemeente en/of de regio, bijvoorbeeld over een gezamenlijke bekostiging van de jeugdhulp. De samenwerkingsverbanden zijn actief betrokken bij de regionale inkoop van specialistische jeugdhulp en regiovisie, doordat de gemeenten hen uitnodigt voor participatiesessies. Hierdoor kunnen de gemeenten voor de regiovisie en de regionale inkoop van specialistische jeugdhulp verschillende perspectieven meenemen. De betrokkenheid van de SWV's bij de regionale inkoop van jeugdhulp en regiovisie van Noord Kennemerland wordt vormgegeven in het OOGO Noord Kennemerland.

³ Een overzicht van het aanbod op het snijvlak Onderwijs-Jeugdhulp is ook tot 18 jaar. Hoewel onderwijs vanaf 4 jaar begint, is hier gekozen voor de leeftijd vanaf 0 jaar.

Leeswijzer

De startnotitie uitvoeringsagenda maakt eerst inzichtelijk wat er speelt op het snijvlak onderwijs en jeugdhulp. Wat is al geregeld? Wat is nog niet geregeld en wat kan beter? Op basis van die analyse spreken we acties af. In de uitvoeringsagenda worden de acties verder geconcretiseerd. Monitoring is onderdeel van de uitvoeringsagenda en belangrijk om de voortgang, effectiviteit te bewaken en onze inspanningen zichtbaar te maken.

Om de uitvoeringsagenda te kunnen realiseren zijn twee scenario's uitgewerkt. In het OOGO worden de bestuurders gevraagd te kiezen voor een scenario:

- scenario 1. Beleidsmedewerkers van de gemeenten en passend onderwijs zijn verantwoordelijk voor de uitvoering en de bijbehorende werkzaamheden zijn onderdeel van hun reguliere werkzaamheden;
- scenario 2. De opdracht wordt in twee onderdelen gesplitst. Een projectleider gaat aan de slag met de analyse en verdere uitwerking van de uitvoeringsagenda. Op basis van die uitwerking wordt over de invulling van fase twee besloten.

Visie (maatschappelijke opgaven)

Deze startnotitie uitvoeringsagenda onderwijs-zorg gaat over het snijvlak onderwijs en zorg. Scholen, partners (in en om de school), jeugdhulp en SWV zijn vanuit een gedeelde zorgplicht nauw met elkaar verbonden. We zorgen samen voor meer inclusief onderwijs en werken aan een brede ondersteuning en een doorgaande lijn van zowel de voorschoolse periode als naar het voortgezet onderwijs.

Met het onderwijs bedoelen we het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en ook de voorschoolse voorzieningen. We breken drempels met de voorschoolse voorziening verder af, zodat een doorgaande lijn van vier tot 23 jaar mogelijk wordt. Naadloos van de voorschoolse periode en de basisschool naar het voortgezet onderwijs en uiteindelijk het vervolgonderwijs of het behalen van een beroeps of startkwalificatie.⁴

Elke jongere heeft recht op om zich zo optimaal mogelijk te kunnen ontwikkelen en passend leer(werk)aanbod, zoals ook als grondbeginsel is vastgelegd in het Verdrag van de Rechten van het Kind. Dat recht kan gerealiseerd worden door onderwijs, leerwerktrajecten, werk, dagbestedingstrajecten en indien nodig kan hierbij extra ondersteuning en/of jeugdhulp worden ingezet. Samenwerking en verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp zijn middelen om voor ieder kind, die dat nodig heeft, een integrale en preventieve aanpak onderwijs/jeugdhulp voor elkaar te krijgen, zodat zij hun potentie volledig kunnen benutten. Daarvoor is een sluitend aanbod van extra ondersteuning nodig en werken professionals in onderwijs, jeugdteams en jeugdhulp integraal samen in de wijk en de regio.⁵ Het primair onderwijs werkt wijkgericht en het voortgezet onderwijs is regiogericht.

Vijf speerpunten

In onze regio heeft de regiegroep Passend Onderwijs vijf speerpunten geformuleerd om de verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp verder te versterken en om de bovenstaande doelstellingen te realiseren. De speerpunten hebben overlap met de uitgangspunten van het verwervingstraject jeugdhulp in de regio's IJmond en Zuid-Kennemerland, maar kennen ook nuanceverschillen omdat in dit document specifiek over het snijvlak onderwijs en jeugdhulp gaat. In Castricum en Uitgeest gaan verwerving strategieën van start vanaf 2021, die uitmonden in nieuwe inkoop van specialistische jeugdhulp per 2023. De betrokkenheid van de SWV's bij de regionale inkoop van jeugdhulp en regiovisie van Noord Kennemerland wordt vormgegeven in het OOGO Noord Kennemerland. De speerpunten zijn:

1. normaliseren en zelfstandigheid (vanaf het voortgezet onderwijs);
2. aansluiten en integrale aanpak (vanuit verschillende domeinen inclusief ouderbetrokkenheid en veiligheid);
3. gelijke kansen, talentontwikkeling en onderwijs voor ieder kind;
4. inclusie;

⁴ Samen past het; Ondersteuningsplan 2020-2024 SWV PO IJmond

⁵ Samen past het. Ondersteuningsplan 2020-2024 SWV PO IJmond

5. eenzelfde niveau van kwaliteit in de regio.⁶

Normaliseren en zelfstandigheid (vanaf het voortgezet onderwijs)

Vanuit de wet Passend Onderwijs houdt normaliseren in dat een leerling zoveel als mogelijk aan regulier onderwijs kan deelnemen. Normaliseren hangt nauw samen met het speerpunt inclusie. Normaliseren houdt ook in dat de zorg, hulp en ondersteuning zo wordt opgezet, dat een 'normale' manier van opvoeden wordt gestimuleerd. Dat betekent uitgaan van de mogelijkheden en behoeften van de individuele jeugdige. Zorg is aanvullend op wat de jeugdige zelf kan. De jeugdige moet weer leren op eigen vaardigheden te vertrouwen⁷ en opgroeien tot zelfstandige en zelfredzame volwassene. Vooral op het MBO is de zelfstandigheid van leerlingen een belangrijk thema.

Aansluiten en integrale aanpak (vanuit verschillende domeinen inclusief ouderbetrokkenheid en veiligheid)

Jeugdigen brengen de meeste tijd thuis en daarnaast op school door. Dat maakt dat opvoeden en onderwijzen nauw met elkaar verbonden zijn. De school is de plek waar thuis, onderwijs en de straat samenkomen. School is een vindplaats, ontmoetingsplaats en werkplaats voor jeugdhulp. Alle betrokken partijen zetten zich, vanuit een gezamenlijke visie, in voor een passende gezamenlijke aanpak, die gebaseerd is op de ondersteuningsbehoefte van de jeugdige en een gedeelde verantwoordelijkheid van alle partijen inclusief de ouders en/of verzorgers. In andere woorden 1Gezin1Plan. Daarom wordt deze aanpak in samenwerking met ouders en of verzorgers gerealiseerd, afhankelijk van en passend bij de leeftijd van de jeugdige. Alle betrokken professionals zorgen ervoor dat de benodigde randvoorwaarden geregeld zijn. Denk bijvoorbeeld aan het delen van informatie en het afstemmen van processen en procedures. Professionals sturen pro-actief vanuit hun expertise.

Op basis van de gegevens van de monitor Aansluiting Onderwijs en Jeugd en de GGD gaan we prioriteiten opstellen om het dekkend aanbod van ondersteuning te waarborgen. We halen de wensen ten aanzien van de verbinding onderwijs en jeugd op bij de scholen. We maken een overzicht van bestaande voorzieningen en maken we daarbij gebruik van de app Hulp in Beeld van het CJG. Daarnaast dragen de gemeenten, via de regionale inkoop van specialistische jeugdhulp, zorg voor een dekkend aanbod van specialistische jeugdhulp.

Om de verbinding met het veiligheidsdomein te versterken is in de regio IJmond wekelijks een integraal overleg Jeugd en Veiligheid. Het onderwijs is een belangrijk ketenpartner en daarom is 1x in de 6 weken met de beide SWV-en de MBO een afstemmingsoverleg plaats.

⁶ Notulen regiegroep, 26-11-2020

⁷ Mvt Jeugdwet

Gelijke kansen, talentontwikkeling en onderwijs voor ieder kind

Elk kind heeft recht op onderwijs. Dat recht op onderwijs betekent dat elk kind in ons werkgebied in zijn thuisomgeving naar een reguliere school gaat waar doelmatig gewerkt wordt en waar het kind profiteert van het best passende onderwijs.⁸ Wanneer dit echt niet mogelijk is organiseren we, in gezamenlijk overleg, onderwijs in kleine groepen en of onderwijs in combinatie met jeugdhulp of dagbesteding.

Inclusie

Van inclusie zijn verschillende definities. De kern van inclusief onderwijs is dat het niet de leerlingen zijn die zich aanpassen aan het onderwijs, maar dat het onderwijs zich aanpast aan de leerling. De acceptatie van de leerling is onvoorwaardelijk. De meeste definities leggen daarnaast de nadruk op 'er bij horen', volwaardig mee kunnen doen en gewaardeerd worden om wie zij zijn.

Het doel van de inzet op inclusiever onderwijs is dat leerlingen met en zonder ondersteuningsbehoeften vaker samen dicht bij huis naar dezelfde school kunnen, als het kan in dezelfde klas zitten en elkaar ontmoeten op het schoolplein. Voor die leerlingen die dat nodig hebben, blijft een (tijdelijke) plek in een specialistische setting beschikbaar. Het speciaal onderwijs moet hiernaast een specialistisch netwerk worden, dat zijn ambulante expertise binnen inclusievere scholen inzet.⁹

Eenzelfde kwaliteit in de regio

We gaan de samenwerking tussen partners verder te versterken door middel van een netwerkstructuur . In die netwerkstructuur ontmoeten uitvoerend partners elkaar, delen kennis en bespreken relevante thema's met elkaar.

⁸ Samen past het, ondersteuningsplan 2020-2024 SWV PO IJmond

⁹ Brief Passend Onderwijs, 4-11-2020

Landelijke ontwikkelingen

Landelijk zijn veel ontwikkelingen gaande om de verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp te versterken. Een aantal ontwikkelingen die relevant kunnen zijn voor de versterking van de verbinding in onze regio worden hieronder uitgelicht:

- een wetsvoorstel om het onderwijskundig perspectief mee te nemen bij vrijstellingen van de leerplicht¹⁰. De verwachting is dat het wetsvoorstel begin 2021 naar de Raad van State gaat;
- een wetsvoorstel voor een doorbraakaanpak onderwijs en jeugdhulp in de regio en voor een heldere rol van samenwerkingsverbanden bij verzuim. Het wetsvoorstel voor een doorbraakaanpak gaat binnenkort in consultatie. Samenwerkingsverbanden en gemeenten krijgen de wettelijke plicht om samen een doorbraakaanpak op te zetten bij verzuim. Zij moeten zorgen voor procesregie en krijgen doorzettingsmacht bij vastgelopen casuïstiek. De aanpak dient te staan in het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband en het jeugdplan van de gemeente, waarover zij op overeenstemming gericht overleg voeren¹¹;
- een sluitende aanpak van onderwijs en zorg voor residentiele leerlingen. De huidige onderwijs wet- en regelgeving sluit in sommige gevallen niet aan bij de ontwikkelingen in de jeugdzorg. Na een bredere herbezinning op het residentiële stelsel, zal een afgestemde werkagenda residentieel onderwijs in het najaar van 2021 naar de Tweede Kamer gaan;
- een vervolg van de thuiszittersaanpak. De thuiszittersaanpak is geen aparte aanpak, maar is een integrale aanpak die bestaat uit de verbeteragenda passend onderwijs, de verbeterde onderwijszorg samenwerking en de onderwijszorgarrangementen. Iedereen heeft in het voorkomen van uitval een eigen rol en verantwoordelijkheid, deze start al op het niveau van het kind zelf¹²;
- Het leerrecht verankeren. Elk kind heeft het recht om te leren en pas als voor elk kind een passend onderwijsaanbod wordt gerealiseerd, wordt het leerrecht gerealiseerd. Het leerrecht is inherent aan de bedoeling van passend onderwijs. We verankeren het leerrecht door een landelijke norm van basisondersteuning, de zorgplicht van de scholen en de verantwoordelijkheid voor samenwerkingsverbanden om te zorgen voor een regionaal dekkend aanbod
- Voortijdig schoolverlaters en jongeren in een kwetsbare positie (zowel landelijk als regionaal in ontwikkeling);
- minister Slob doet in de Kamerbrief dd 4 november 2020, 25 verbetervoorstellen voor het passend onderwijs. Het doel van de voorstellen is om nog meer leerlingen zo passend mogelijke ondersteuning kunnen geven. Voorstellen die relevant zijn voor de verbinding onderwijs en jeugdhulp zijn:

¹⁰ Artikel 5, onder a van de Leerplichtwet 1969.

¹¹ Brief van de ministers voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media en de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

¹² Brief van de ministers voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media en de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

- **Een landelijke norm voor basisondersteuning met een brede basis.** Er komt een landelijke norm voor basisondersteuning: dat wat elke school minimaal moet kunnen bieden aan ondersteuning. De norm gaat uit van een brede basis, van leerlingen met een beperking tot leerlingen met leerproblemen als voor hoogbegaafde leerlingen. De norm wordt aangevuld met aangevuld met jeugdgezondheidszorg, jeugdhulp en andere zorg die in elke school minimaal nodig is;
- **Betere en snellere besluiten: doorbraakaanpak wanneer onderwijs en zorg niet tot een aanbod komen;**
- **Expertise van jeugdhulp beter benutten in de school.** Onderwijs en gemeenten gaan nog beter gaan kijken wanneer en waar jeugdhulp ingezet moet worden, zoals bijvoorbeeld in het programma Met Andere Ogen het geval is.¹³

¹³ Brief Passend Onderwijs, 4-11-2020.

Huidige situatie regio's

Onder de regio's Midden Kennemerland en IJmond worden hier verstaan: de gemeenten Beverwijk, Heemskerk, Velsen, Castricum en Uitgeest. De regio's passend onderwijs en jeugdhulp zijn niet gelijk aan elkaar. De gemeenten Beverwijk, Heemskerk en Velsen vormen voor de jeugdhulp de subregio IJmond en de regio IJmond werkt op onderdelen, zoals bijvoorbeeld de verwervingsstrategie jeugdhulp, samen met de regio Zuid-Kennemerland. De gemeenten Castricum en Uitgeest nemen in de samenwerking een bijzondere positie in. Zij vallen namelijk voor de jeugdhulp onder regio Alkmaar, maar voor het passend onderwijs onder de samenwerkingsverbanden regio van het SWV VO MK en SWV PO IJmond. De regio passend onderwijs van het SWV VO MK reikt, in tegenstelling tot SWV PO IJmond, niet tot de gemeente Velsen. De gemeente Velsen valt voor het voortgezet onderwijs onder het samenwerkingsverband Zuid-Kennemerland. Dit vraagt een goede onderlinge afstemming.

De verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp staat al langer op de agenda. Het laatste jaar zijn in de verbinding onderwijs en jeugdhulp mooie stappen in gemaakt, we zijn er nog niet. Knelpunten of verbeterpunten zijn:

- hiaten in de hulp-en ondersteuningsaanbod en onduidelijkheden over de financiering daarvan. In het bijzonder bij jeugdigen naar de overgang naar volwassenheid en dus ook meestal de overgang naar Wmo èn ook in het bijzonder de financiering van individuele en groepsarrangementen;
- de vraag naar jeugdhulp en de vraag naar maatwerk in de vorm van onderwijszorgarrangementen en ondersteuning vanuit het HITT in het kader van thuiszittersaanpak, neemt toe;
- de expertise van de jeugdhulpprofessionals (CJG en schoolmaatschappelijk werk) kan nog beter aansluiten op de ondersteuningsbehoefte van de scholen;
- wachtlijsten, personeelstekort en werkdruk bij jeugdhulpaanbieders en in het bijzonder Veilig Thuis;
- hiaten in aansluiting van onderwijs op participatiekansen/aanbod arbeidsmarkt;
- meer samenhang en integratie van ondersteuningsplannen en beleidsplannen.¹⁴

De gemeenten in de regio's IJmond en Zuid Kennemerland bereiden momenteel een verwerving van specialistische jeugdhulp voor, waarvan de overeenkomsten 1 januari 2022 in zouden moeten gaan. In de regio Alkmaar, waartoe de gemeenten Castricum en Uitgeest behoren, worden in 2021 de inkooptrajecten, inclusief verwervingstrajecten voor de specialistische jeugdhulp gestart, waarvan langer durende contracten in zouden moeten gaan vanaf 2023. De betrokkenheid van de SWV's bij de regionale inkoop van jeugdhulp en regiovisie van Noord Kennemerland wordt vormgegeven in het

¹⁴ Dit zijn de belangrijkste knelpunten uit het Memo bij de uitvoeringsagenda passend onderwijs en deze opsomming is dus niet volledig. Een volledig overzicht leest u in de memo bij de uitvoeringsagenda passend onderwijs.

OOGO Noord Kennemerland. Voor de gemeenten en de en de samenwerkingsverbanden PO IJmond en VOMK vormt dit een goede aanleiding om de De visie en speerpunten kennen overeenkomsten met en nuanceverschillen ten opzichte van het verwervingstraject, omdat het verwervingstraject wordt doorlopen met méér partners dan onderwijs en de gemeenten.

Voor een goede analyse van de huidige situatie, hebben wen overzicht nodig van:

- het onderwijsaanbod, verzuim, thuiszitters, vroeg tijdig schoolverlaters en jeugdigen met jeugdhulp;
- het jeugdhulpaanbod. Het jeugdhulpaanbod varieert van preventieve inzet tot specialistische zorgondersteuning;
- het bestaande aanbod op het snijvlak van onderwijs en jeugdhulp. (zie overzicht uit Zuid-Kennemerland (II) als voorbeeld). Onderdeel van het aanbod op het snijvlak onderwijs/zorg zijn bijvoorbeeld de inzet van de Jeugdteams en de Onderwijszorgarrangementen. Het gaat hierbij om eerste en tweedelijnsaanbod.

Er is een eerste aanzet gemaakt voor deze overzichten en in de bijlagen kunt u hierover meer lezen en informatie vinden. Voor een goede analyse is het belangrijk dat de overzichten verder worden uitgewerkt.

In 2020 kregen we in Nederland te maken met Corona en de daarmee samenhangende beperkende maatregelen en lock downs. De gevolgen daarvan voor leerlingen van het VO en MBO worden steeds zichtbaarder en zijn groot. Bij een toenemend aantal leerlingen wordt de veerkracht minder, ontstaan er korte lontjes, zijn er leerlingen met sombere gedachten, angsten, stress vanwege achterstanden en slechte prestaties, eenzaamheid, onzekerheid en niet lekker in hun vel zitten. Depressieve gevoelens en gedrag voortvloeiend uit een stoornis, worden versterkt. Jeugdigen hebben moeite om grenzen te leren kennen door het ontbreken van sociale contacten, uitgaansmogelijkheden en exploiteren van gedrag. Voor studenten van het MBO is het daarnaast bijzonder moeilijk om voldoende stageplaatsen te vinden. Deze gevolgen zullen nog lange tijd merkbaar zijn, wat betekent dat er door het onderwijs, jeugdhulp en gemeenten op geanticipeerd moet worden.

Analyse

Op basis van de cijfers en het bestaande aanbod kunnen we vervolgens analyseren wat goed werkt, wat er beter kan, hoe dit verbeterd kan worden en wat daar voor nodig is. Hiervoor halen we ook informatie en behoeften op uit het veld. Een van de mogelijkheden hiervoor zijn de 'kernoverleggen' die in het SWV PO in januari 2021 van start gaan, in aanwezigheid van de beleidsmedewerker onderwijs uit de gemeente. In het VO kan input worden opgehaald tijdens een netwerkbijeenkomst of leertafelbijeenkomst. Ter voorbereiding hierop heeft SWV PO een inventarisatie gedaan naar de behoeften in samenwerking in de kernoverleggen, specifiek ook op het gebied van onderwijs en jeugdhulp. De beleidsmedewerkers hebben deze informatie ontvangen en nemen dit mee in de aanpak. Voor het VO kan de bestaande structuur van periodieke netwerkbijeenkomsten met alle V(S)O-scholen gebruikt worden.

In de regio's zijn een aantal ontwikkelingen van belang op het gebied van onderwijs en jeugdhulp. Die ontwikkelingen zijn:

- versterken multidisciplinaire samenwerking;
- Boven regionaal plan "Een thuis voor Noordje";
- individuele onderwijszorgtrajectenPLUS;
- en het Thuiszitterspact.

Meer informatie over deze regionale ontwikkelingen en interessante voorbeelden uit andere regio's leest u in bijlage III. Deze ontwikkelingen en goede voorbeelden worden meegenomen in de nog op te stellen analyse.

Uitvoeringsagenda

In het begin van deze startnotitie hebben we vijf speerpunten benoemd. In de onderstaande figuur wordt per speerpunt een verdere uitwerking gegeven. Deze uitvoeringsagenda is een eerste opzet en wordt verder uitgewerkt na het vaststellen van de startnotitie. Daarnaast is de samenleving, het onderwijs, de jeugdhulp en de gemeenten zijn in beweging en daardoor zal ook de uitvoeringsagenda in zich in de loop der tijd veranderen.

Speerpunt	Waar maken we gebruik van? Hoe kunnen we dat beïnvloeden?
Normaliseren en zelfstandigheid	<p>Voorkomen van frustraties bij leerlingen als zij vastlopen in het onderwijs. School als vind-plaats en werkplaats inrichten met laagdrempelige jeugdhulp</p> <p>Verbinding onderwijs CJG versterken ten aanzien van beschikbaarheid, doorlooptijd en mogelijkheden voor inzet jeugdhulp in de school.</p> <p>Beweging naar preventie maken.</p> <p>Soepele samenwerking organiseren in crisissituaties van de jeugdige.</p>
Aansluiten en integrale aanpak (vanuit verschillende domeinen inclusief ouderbetrokkenheid en veiligheid)	<p>Overzicht snijvlak onderwijs en zorg openbaar maken</p> <p>Gegevens analyseren</p> <p>Monitor Aansluiting Onderwijs en Jeugd</p> <p>Monitor GGD</p> <p>Monitor SWV over deelnamepercentage</p> <p>Monitor thuiszitters, afstroom en opstroom, VSV</p> <p>Ontwikkeling van sociale kaart</p>
Gelijke kansen, talentontwikkeling en onderwijs voor ieder kind	<p>Thuiszitterstafel introduceren, waar met betrokken partijen gesproken wordt over de monitor, oplossingen worden geboden voor casuïstiek en de inzet van preventie ter voorkoming van thuiszitters.</p> <p>Opzetten doorbraakaanpak.</p>
Inclusie	<p>Overzicht van specialismen en schoolondersteuningsprofielen PO uit Perspectief op school juni 2021</p> <p>Voor elk kind inclusief onderwijs realiseren.</p> <p>Invoeren norm basisondersteuning.</p> <p>Fictieve toelaatbaarheidsverklaringen vanuit SWV PO voor leerlingen met intensieve ondersteuningsbehoeften.</p> <p>Innovatiebudget kernen PO</p>
Eenzelfde kwaliteitsniveau	<p>Overzicht van contactgegevens en specifieke deskundigheid delen.</p> <p>Versterken van de netwerkstructuur met als doel: elkaar ontmoeten, van elkaar leren en integrale afspraken vastleggen. De intentie is om in elke netwerkbijeenkomst één thema centraal te stellen zodat kennis verbreed kan worden.</p>

Platform overleggen in kaart brengen.
Nieuwsbrief SWV PO met verhalen over samenwerking uit de IJmond.

Overstijgende onderwerpen die in de uitvoeringsagenda verder uitgewerkt worden zijn:

- de opdracht en de beoogde resultaten;
- projectstructuur indien van toepassing;
- beschrijving van de verschillende rollen in de projectstructuur;
- de taken die bij de verschillende rollen horen;
- detailplanning;
- monitor;
- begroting;
- communicatie.

Monitoring

Het monitoren van de uitvoeringsagenda is belangrijk om zowel de voortgang als de effectiviteit te bewaken en zichtbaar te maken. De monitoring is voor alle speerpunten relevant. Het gaat hierbij om zowel een kwalitatieve als kwantitatieve monitoring. Het opstellen van een monitoring is onderdeel van de uitvoeringsagenda. De data uit de monitor AOJ, GGD, thuiszitters, deelnamepercentages, VSV, op- en afstroom en leerlingenvervoer worden hiervoor gebruikt.

Scenario's

Om de uitvoeringsagenda te realiseren is onder andere voldoende beleidscapaciteit en voldoende sturing op de samenwerking nodig.¹⁵ Hieronder staan drie scenario's geschetst om de uitvoering van de uitvoeringsagenda te realiseren. In het eerste scenario trekken beleidsmedewerkers van de gemeenten en samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs PO en VO de uitvoering. Het voordeel hiervan is dat de uitvoering van meet af aan in de reguliere structuren is opgenomen. Een nadeel is dat de beleidsmedewerkers vaak een brede portefeuille hebben en (met perioden) naar andere prioriteiten getrokken worden. Het risico is dat de uitvoeringsagenda niet de continue aandacht krijgt die het verdient en de extra beoogde impuls onvoldoende zichtbaar wordt. In het tweede scenario wordt een (externe) projectleider aangetrokken. Het voordeel is dat de projectleider continue aandacht heeft voor de uitvoeringsagenda. De projectleider heeft een focus op de uitvoeringsagenda. Nadelen zijn dat de projectleider wellicht ingewerkt moet worden in de regio. Een risico is dat nadat de projectleider de

¹⁵ Adviezen Zorg voor de Jeugd voor verbinding onderwijs en jeugd

opdracht heeft afgerond, de kennis, processen en structuren onvoldoende geborgd zijn in de reguliere structuren. Hiermee kan kennis en ervaring verloren gaan.

Scenario 1

In scenario 1 zijn beleidsmedewerkers van gemeenten en passend onderwijs verantwoordelijk voor de realisatie van de uitvoeringsagenda. Deze werkzaamheden vallen onder hun reguliere werkzaamheden. Voor een goede uitvoering is het wel van belang dat zij voldoende hiervoor zijn vrijgemaakt en meer dan nu het geval is. Een grove inschatting is dat de beleidsmedewerkers 1 dag per week nodig hebben voor de uitvoeringsagenda.

Planning

Wat	Gereed
Opstellen analyse en verdere uitwerking uitvoeringsagenda Overzicht maken jeugdhulp op snijvlak onderwijs Uitwerking en onderbouwing benodigde uren beleidsmedewerkers	Q2 2021
Vaststellen uitvoeringsagenda inclusief monitoringsplan	Q3 2021
Uitvoering uitvoeringsagenda	Q4 2021- Q4 2023
Tussenevaluatie uitvoeringsagenda	Q3 2022, Q2 2023
Eindevaluatie uitvoeringsagenda	Q4 2023

Scenario 2

Scenario 1 is gebaseerd op inschattingen op hoofdlijnen en voor een antwoord op de vraag welk scenario het beste past, is eerst een nadere uitwerking van de analyse en de uitvoeringsagenda nodig. In scenario 2 wordt de opdracht in twee fasen gedeeld. In de eerste fase gaat een projectleider aan de slag met de analyse en verdere uitwerking van de uitvoeringsagenda. De projectleider werkt daarbij ook scenario's 1 verder uit. Voor fase twee wordt dan later besloten over een invulling met of zonder projectleider.

Bronnen

Adviezen Zorg voor de Jeugd voor verbinding Onderwijs en Jeugd

Beleidsvaluatie passend onderwijs en de verbetermaatregelen:

<https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-onderwijs-cultuur-en-wetenschap/documenten/kamerstukken/2020/11/04/kamerbrief-evaluatie-en-verbeteraanpak-passend-onderwijs>

Bovenregionaal plan Noord-Holland “Een thuis voor Noordje”.

Brief van de minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media, Passend onderwijs, 4-11-2020.

Brief van de ministers voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media en de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 10-11-2020.

Hoe zorgt u voor de jeugd? – Monitor Aansluiting Onderwijs Jeugdhulp, 21-12-2020.

Kindermonitor van de GGD Gezondheidsatlas Kennemerland,

www.ggdkennemerland.nl/professionals/onderzoek/kindermonitor.

Memo – Bestuursopdracht Team programma Jeugd en Veiligheid IJmond 13-10-2020.

Notulen OOGO 03-12-2020.

Notulen regiegroep 26-11-2020.

Projectplan Individuele onderwijszorgtrajectenPLUS; Vormgeven van de uitstroom vanuit Horizon Antonius in Bakkum, 2020.

Thuiszitterspact Zuid-Kennemerland en IJmond ingaande januari 2021

Tussentijdse evaluatie en vervolg “Versterken Kernteams PO” 2019-2020, oktober 2019.

Samen past het; ondersteuningsplan 2020-2024. Samenwerkingsverband Passend Onderwijs IJmond.

Samenwerking onderwijs en zorg:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/11/10/derde-onderwijs-en-zorgbrief>

Uitvoeringsagenda Passend Onderwijs Midden-Kennemerland 2019 (inclusief bijgevoegde memo)

Werkwijze vrijstelling 5a

Bijlage I

De missie, visie en uitgangspunten, die in 2017 zijn vastgesteld in het OOGO.

OOGO Passend Onderwijs en Jeugdhulp

Missie:

Elk kind heeft recht op onderwijs, waarbij het uitgangspunt is dat het kind het meest optimale zorg- en onderwijsaanbod krijgt dat voor dat kind mogelijk of noodzakelijk is.

Visie:

Verbinding
Beschikbaar
Thuisnabij
Handelingsgericht
Planmatig
Partnerschap
Kosten efficiënt
Transparant
Integraal
Maatwerk
Eigenaarschap

Uitgangspunten:

- Recht v.h. kind
- Wat is nodig
- Planmatig
- Preventie
- In samenhang en verbinding
- Ouders
- € komen terecht op de werkvloer
- Kwaliteitszorg en verantwoording
- Organisatie en communicatieplannen

Bijlage II

In deze bijlage leest u meer over de cijfers, maar daaraan kunnen nog geen conclusies worden verbonden. Deze informatie is nog niet compleet en zal na vaststelling van de startnotitie verder worden uitgewerkt en toegelicht. Aan welke cijfers is precies behoefte? Wat zeggen ons de cijfers (analyse)? Welke successen hebben we behaald? Het is voor nu nog te vroeg om conclusies te stellen; dat kan pas na een gedegen analyse en het maken van die analyse is de volgende stap.

Onderwijsaanbod

Om de huidige situatie van het onderwijsaanbod in kaart te brengen, gebruiken we de cijfers over 2019. In de onderstaande figuur is per onderwijssoort in de regio's Midden-Kennemerland en IJmond het aantal leerlingen, het aantal vestigingen en de trend ten opzichte van 2018 weergegeven. De gegevens uit de onderstaande figuur komen uit 'Hoe zorgt u voor de jeugd? – Monitor Aansluiting Onderwijs Jeugdhulp, 21-12-2020. De gemeenten Uitgeest en Castricum zijn in de onderstaande cijfers voor nu niet meegenomen, maar bij de verwerking verzameling en duiding van de cijfers doen we dat ook voor de gemeenten Castricum en Uitgeest.

Het cijfermatige beeld van de regio's Midden Kennemerland en IJmond komt op hoofdlijnen overeen met het gemiddelde landelijke beeld. Het absoluut verzuim in de regio's Midden Kennemerland en IJmond lag in 2019 lager dan het landelijk gemiddeld (0,8/1000 en 2,4/1000 leerlingen). Het relatief verzuim lag juist hoger dan het landelijk gemiddeld (34/1000 en 26/1000 leerlingen).¹⁶ Voor het

¹⁶ DUO Ingrado 2019

voortgezet onderwijs in onze regio lijken minder jongeren dan landelijk gemiddeld jeugdzorg te ontvangen.¹⁷

Overzicht psychische problematiek

Voor de tabellen en cijfers in deze paragraaf is gebruik gemaakt van de bron is Hoe zorg u voor de jeugd?-De verbinding onderwijs en jeugd.

In de onderstaande tabel staat een overzicht van de voorkomende psychische problematieken als percentage van het totaal aantal jeugdigen in het samenwerkingsverband Stichting Passend Onderwijs IJmond. Het peiljaar is 2017.

Psychische stoornis	IJmond	Nederland
gedragsstoornis	5,9%	6,4%
ADHD	3,5%	4,1%
autisme	0,8%	0,9%
depressie	2,8%	2,9%
middelengebruik	6,1%	7,2%
angststoornis	11,2%	11%

De onderstaande figuur geeft het aandeel kinderen die een vorm van jeugdzorg ontvangen in het samenwerkingsverband Stichting Passend Onderwijs IJmond, het landelijk gemiddelde en de onderverdeling in 0-4 jarigen, 4-12 jarigen en 12-18 jarigen. Het peiljaar is 2019.

leeftijd	Passend Onderwijs IJmond	Nederland
0-4 jaar	2,6%	4,5%
4-12 jaar	13,3%	15%
12-18 jaar	24,2%	14,7%

In 2019 heeft 12 % van de leerlingen in het basisonderwijs jeugdzorg (landelijk 11,5%), 11,7 % van de leerlingen jeugdhulp (landelijk 11,3) en 1% jeugdbescherming (landelijk 0,9%).

In 2018 is de Kindermonitor van de GGD Gezondheidsatlas Kennemerland uitgevoerd. Bij de verdere uitwerking worden ook de cijfers van de GGD Hollands-Noorden verzameld ten behoeve van de gemeenten Castricum en Uitgeest. Aan de Kindermonitor hebben de ouders van kinderen van 4 maanden tot 11 jaar meegedaan. Uit het rapport regio Kennemerland blijkt dat:

- 17% van de kinderen heeft psycho-sociale problemen. Kinderen met psycho-sociale problemen hebben vaker een ingrijpende gebeurtenis meegemaakt en ze hebben ook vaker nog problemen met die ingrijpende gebeurtenis;
- 21% van de kinderen heeft één of meer slaapproblemen. Bij deze kinderen is het welbevinden lager;
- 30% van de kinderen is recent gepest. Het pesten gebeurt het meest op school. Gepeste kinderen lopen een 3x hoger risico op psycho-sociale problemen;

¹⁷ Hoe zorgt u voor de jeugd? – Monitor Aansluiting Onderwijs Jeugdhulp, 21-12-2020.

- 68 % van de kinderen heeft een ingrijpende gebeurtenis meegemaakt en 9% van de kinderen heeft daar nu nog last van. Overlijden van een dierbare komt het meest voor.
- 5% van de ouders vindt opvoeden zeer moeilijk. Ouders die de opvoeding zeer moeilijk vinden, krijgen vaker deskundige hulp bij de opvoeding dan andere ouders, maar niet vaker sociale steun;
- 14 % van de ouders wil deskundige hulp of advies bij de opvoeding. De meeste ouders die hulp willen, krijgen die al;
- 43% van de ouders krijgt vaak of regelmatig steun of hulp van familie of vrienden bij de opvoeding. Bij kinderen met een migratieachtergrond, kinderen van laagopgeleide ouders of ouders die beiden geen betaald werk hebben, krijgt (minder dan) een derde sociale steun.

Overzicht aanbod snijvlak onderwijs en jeugdhulp

In de regiegroep Onderwijs en Jeugdhulp dd juli 2020 is afgesproken dat er voor de hele regio overzicht wordt gemaakt van het aanbod op het snijvlak van onderwijs en zorg. Iedere gemeente levert hieraan een bijdrage, zowel kwalitatief als een kwantitatieve beschrijving. Dit overzicht is nog in wording en wordt na vaststelling van deze startnotitie compleet gemaakt.

Bijlage III

Regionale ontwikkelingen en voorbeelden uit andere regio's

Versterken multidisciplinaire samenwerking

De gemeenten en de SWV's in PO hebben in 2017 en 2018 per regio (noord, midden, zuid) drie bijeenkomsten Onderwijs en Jeughulp georganiseerd. Het doel van die bijeenkomsten was het realiseren van een goede ondersteuning aan kinderen en ouders met behulp van een sterke samenwerking in- en om de school. Het ging daarbij over de samenwerking tussen intern begeleiders en professionals uit het jeugdteam. Het jeugdteam bestaat uit: intern begeleider, directeur, CJG, LPA en GGD. Om die goede ondersteuning aan kinderen en ouders te borgen, is daarna de afspraak gemaakt met de managers van de jeugdteams in het primair onderwijs dat één van de vier professionals elk jaar initiatief neemt voor een afstemmingsgesprek op de scholen in het basisonderwijs. In het afstemmingsgesprek staat de (effectieve) samenwerking op de agenda. Als het functioneel is, sluiten leerplichtambtenaren of een medewerker van het sociaal team aan. De beleidsmedewerkers van de gemeenten sluiten niet aan.

In de Jeugdhulpregio Zuid Kennemerland is een verbetertraject opgezet ter versterking van de multidisciplinaire samenwerking op scholen. Het doel is een kwalitatief goede samenwerking tussen onderwijs, CJG-coach, Jeugdarts, Leerplicht en ouders op schoolniveau te realiseren, waarbij de partijen invulling geven aan de begrippen nabijheid, beschikbaarheid en een professionaliseringstraject.¹⁸

Werkwijze vrijstellingen

Binnen de Jeugdhulpregio Alkmaar bestaat al jarenlang een werkwijze met betrekking op het passend onderwijs en als logisch gevolg van de wet Passend Onderwijs. In deze werkwijze wordt geborgd dat alle mogelijkheden zijn verkend voor passend onderwijs. In deze werkwijze werken samenwerkingsverbanden po en vo, leerplichtambtenaren, jeugdartsen en vijf betrokken gemeenten uniform samen. De kern van deze werkwijze is dat:

1. gemeenten laten aanvragen voor een vrijstelling beoordelen door een onafhankelijke en deskundige (GGD-)arts;
2. De arts geeft nooit een "Verklaring" af zonder het onderwijs (school of samenwerkingsverband) te raadplegen om zich ervan te vergewissen dat er echt geen passend onderwijsaanbod mogelijk is, tenzij volkomen duidelijk is dat de jongere niet in staat zal zijn enige vorm van onderwijs te volgen.¹⁹

De werkwijze Vrijstellingen is in lijn met het Regionale Thuiszitterspact waarin de afspraak is gemaakt dat elke partij de verantwoordelijkheid heeft ervoor te zorgen dat elke jongere in de regio in principe binnen

¹⁸ Tussentijdse evaluatie en vervolg "Versterken Kernteams PO" 2019-2020, oktober 2019.

¹⁹ Werkwijze vrijstelling 5a

drie maanden een traject aangeboden krijgt dat nodig is, dat thuis nabij is en binnen de grenzen ligt van wat financieel mogelijk is.²⁰

Boven regionaal plan “Een thuis voor Noordje”

De ambitie is om voor alle jeugdigen in Noord Holland de zorg zo thuis mogelijk vormgeven. Daarvoor is een transformatie nodig van het huidige zorgaanbod, behandelcultuur binnen de jeugdhulp en het onderwijs. De scope is breed, namelijk op de gehele jeugdhulp en indien nodig ook inclusief aanpalende velden. Het boven regionaal plan gaat over jeugdigen met een complexe zorgvraag met een verblijfs en intensieve behandelvraag. Om ook voor deze jeugdigen zorg en onderwijs zo thuis mogelijk vorm geven, zijn bovenregionale afspraken nodig in afstemming met de samenwerkingsverbanden passend onderwijs.²¹

Individuele onderwijszorgtrajectenPLUS

Het doel is om de uitstroom van leerlingen van de jeugdhulpaanbieder Horizon Antonius vorm te geven. Het gaat hierbij om een ondersteuningsvorm die het best aansluit op het perspectief van de jongeren, in de eigen regio, in aansluiting op (of ter voorkoming van) een plaatsing in geslotenheid. Dat is individueel maatwerk, want het onderwijsniveau en de onderwijs- ondersteuningsbehoeften verschillen per jongere. In kaart brengen wat nodig is voor jongere om weer de maatschappij in te gaan, er van uitgaande dat geen jongere gelijk is en het nodig is dat partijen binnen alle leefgebieden de handen ineen slaan om te komen tot een integraal, innovatief aanbod op regionaal niveau. Voor het schooljaar 2020-2021 wordt de constante bezetting geschat op 15 tot 19 jongeren en dat betekent jaarlijks circa 52 jongeren.²²

Thuiszitterspact

De bestuurders in IJmond tekenen in januari 2021 het thuiszitterspact. We maken een koppeling tussen het uitvoeringsplan en de implementatie van het thuiszitterspact.

In de regio IJmond willen we, net als in jeugdhulpregio Alkmaar uitgaan van doorzettingskracht. Doorzettingskracht betekent een nauwe samenwerking tussen scholen, leerplicht, GGD, (C)JG, SWV, leerling en ouders. Om het proces van doorzettingskracht optimaal te laten verlopen kan een thuiszitterstafel bijdragen. Tijdens de thuiszitterstafel wordt gesproken over de actuele voortgang met betrekking tot thuiszitters, oplossingen voor thuiszitters en preventie ter voorkoming van thuiszitters. In de regio IJmond is nu nog niet zo'n thuiszitterstafel opgezet.

²⁰ Thuiszitterspact Zuid-Kennemerland en IJmond ingaande januari 2021

²¹ Bovenregionaal plan Noord-Holland “Een thuis voor Noordje”.

²² Projectplan Individuele onderwijszorgtrajectenPLUS; Vormgeven van de uitstroom vanuit Horizon Antonius in Bakkum, 2020.